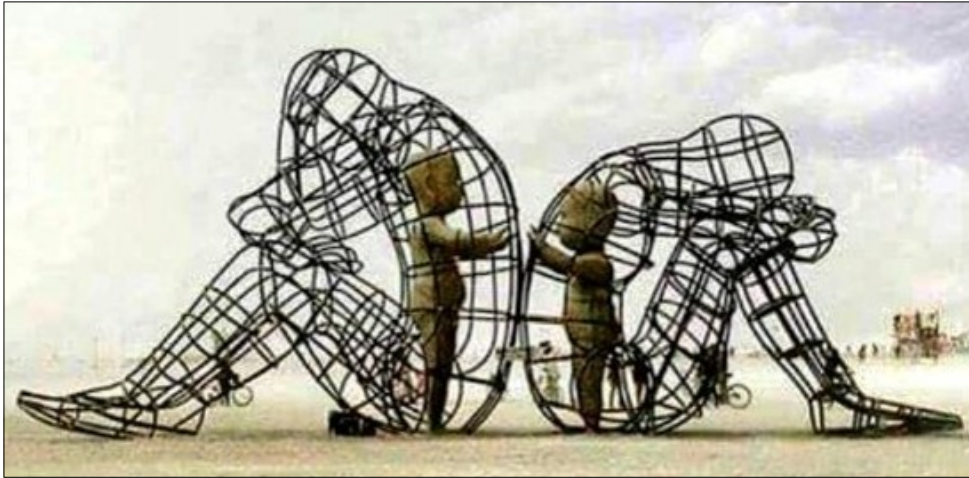

Empathie en compassie

Gezamenlijke viering van Lukaskerk en Ekklesia

Vorbereid door Corrie Hoogendoorn , Imma Zandbergen, Ria Huisman, Einar Sies

*Tussen wat gezegd wordt, maar niet bedoeld
en wat bedoeld wordt maar niet gezegd
gaat de meeste liefde verloren.*

Kahlil Gibran

Welkom

Zingen

Licht dat ons aanstoot in de morgen

VL 925

Inleiding

We begonnen de voorbereidingen voor deze dienst bij Joran en mij thuis, aan tafel. Met chocolade en thee. Er brandde een kaars.

We luisterden naar elkaar. Naar ieders ervaringen met uitsluiting en ontmoeting. Over dat het onbekende bang kan maken, en dat het de kunst is om dan niet heel hard weg te rennen. Maar met open ogen en een open hart tóch contact te maken.

We spraken over hoe belangrijk het is om hoopvolle verhalen te blijven delen, ook als het soms lijkt alsof daar geen reden voor is.

We spraken over de waarheid, die zoveel kleuren heeft. Net zoveel als er mensen zijn. Dat de ander altijd een mysterie blijft. En dat we dat mysterie alleen leren kennen door ontmoeting en gesprek. Door nieuwsgierig te blijven naar dat vreemde van die ander. Door iemand ons gezicht te laten zien, ook al zou je je liever omdraaien. Door voorbij het verschil, de ander altijd en overal, op de eerste plaats, als mens te blijven zien. Het is een levenskunst die we met vallen en opstaan mogen leren.

Ook, misschien wel juist, onder dit dak.

Kyriegebed

Gloria

Een schoot van ontferming

VL236

Het geheim in de doos

Lezing

Spreuken 18: 21

Woorden hebben macht over leven en dood,
wie zijn tong koestert, plukt daarvan de vruchten.

De ander (1)

Het onderstaande verhaal komt uit het boek Over de Kloof, van Maurits Chabot. Chabot beschrijft in het boek acht waargebeurde onwaarschijnlijke vriendschappen, vriendschappen tussen mensen die op het eerste gezicht veroordeeld lijken tot vijandschap.

Het zijn allemaal verhalen die goed passen bij het thema van vandaag: Hoe ga je om met de ander, de ander, die je misschien niet altijd kunt of wilt begrijpen; de ander die je misschien wel haat of voor wie je bang bent. Hoe leven we met elkaar samen, ondanks al onze verschillen? Wij kozen voor het verhaal van Mark en Stephen.

Het is 22 maart 1982, rond het middaguur.

Mark Farnham - een student van 24 jaar- heeft zojuist zijn leven verwoest.

Mark gebruikte cocaïne om examenstress tegen te gaan. En de coke werd hem de baas. Hij kreeg er in korte tijd hoge schulden door en was radeloos. Zijn ouders om een lening vragen durfde hij niet.

Na lang aarzelen besloot hij tot een alternatief, een bankoverval. "Het is een risico, maar als het lukt zijn al mijn problemen in één klap opgelost", dacht Mark.

De overval ging eigenlijk verrassend gemakkelijk, maar als hij met het geroofde geld op weg is naar huis, ziet hij in zijn achteruitkijkspiegel het zwaailicht van een politieauto.

En dan gaat het helemaal mis in het hoofd van Mark. Als de politieauto achter hem stopt schiet hij zijn revolver leeg op de politieman en laat hem zwaar gewond achter.

Een kwartier later wordt hij door gewapende agenten gearresteerd.

Vier maanden later, op de rechtzitting krijgt hij levenslang voor roofoverval met poging tot moord.

Achterin de rechtszaal zit Stephen Watt, de politieagent die door Mark is neergeschoten. Hij moest een oog en een deel van zijn lever missen. Eén van de kogels kan niet uit zijn ruggengraat verwijderd worden. Hij heeft voortdurend helse pijnen die hij probeert te onderdrukken met pijnstillers.

Stephen is woedend over de uitspraak. Mark had de doodstraf moeten krijgen, vindt hij.

Mark en Stephen, als je zou voorspellen dat zij bevriend zouden raken, zou je voor gek versleten worden.

We spoelen de tijd vier jaar vooruit.

Stephen heeft geprobeerd zijn werk als politieman weer op te pakken, maar dat lukte totaal niet. In de loop van de jaren is hij, door haat overmand, steeds depressiever geworden. Hij is verslaafd geraakt aan drank en medicijnen. Laatst heeft hij 's nachts zijn revolver gepakt om zich door het hoofd te schieten. Op het laatste moment heeft hij zijn wapen teruggelegd, toen hij bedacht wat hij daarmee zijn vrouw zou aandoen.

Zo kan het niet langer. Stephen denkt terug aan het advies dat hij jaren geleden kreeg van een geestelijk raadsman van de politiebond: 'probeer Mark te vergeven, het zal je de rust brengen die je zoekt.' Destijds vond hij dat een belachelijk idee. Nu pakt hij ten einde raad een pen, en schrijft een lange brief aan Mark. Hij schrijft over zijn verdriet, over de woede die hem opvreet, over de slapeloze nachten, zijn verbittering, zijn haat die steeds groter lijkt te worden. Hij eindigt zijn brief met de woorden: "Ik wil je geen pijn doen met deze brief. Ik wil af van de haat."

Als hij de brief op de post heeft gedaan, wordt hij meteen rustiger. Er valt een last van hem af.

Tot zijn verrassing krijgt Stephen binnen een week een reactie van Mark.

Een brief van achttien volgeschreven kantjes. Mark schrijft over hoe hij verslaafd raakte aan cocaïne, over zijn schulden, over het pistool dat hij kocht om ten einde raad die bank te beroven.

Hij schrijft: “De rest van mijn leven slijt ik met een immens schuldgevoel over die dag. Ik verdien het geschenk dat je me hebt gegeven door te schrijven niet.”

Stephen leest de brief langzaam, woord voor woord. Hij laat de woorden tot zich doordringen – en dan verandert Mark van een crimineel die zijn leven verwoest heeft in een mens. Het is niet goed wat Mark gedaan heeft, het is heel stom, maar hij kan het nu begrijpen.

Stephen schrijft Mark terug – er ontstaat een regelmatige briefwisseling. En driekwart jaar later bezoekt hij hem in de gevangenis. Bij de begroeting omhelst hij Mark.

Plots krijgt hij de opwelling om Mark te wurgen. ‘Dan ben ik in een keer van hem af’, denkt hij.

Hij schrikt van die gedachte en laat snel los.

Als het gesprek eenmaal op gang komt, spreken de mannen acht uur lang met elkaar.

Het is het begin van een vriendschap die tientallen jaren zal duren.

Zingen Keer u om

VL 214

Lezing Psalm 112 vrij Huub Oosterhuis

Je zou gelukkig willen zijn: stevig, vrolijk, rechtop,
goed werk, goed wonen, wat geld, aardig gevonden worden
lief, je grote liefde vinden, kinderen krijgen, gezonde, mooie.
Dat zou je willen, wie niet?

Wil je ook goed zijn, betrouwbaar, trouw, rechtvaardig, meedogend?

Een duistere zaak is de wereld maar er zijn mensen van licht.

Gierig wreed zelfzuchtig dezen en genen maar er zijn mensen die geven en delen.

Er is kwaad en woester kwaad onstuitbaar maar er zijn mensen die de doem doorbreken.

Er zijn woorden gesproken die werken ten goede, je hart versterken, je geweten scherpen.

Gelukkig wie ze zoekt te horen en leeft om te volbrengen.

Een kwaadwillig mens wordt nooit gelukkig.

Zingen Het woord dat ik jou geef is niet te zwaar

LB 334

De ander (2)

‘Woorden hebben macht over leven en dood’, lazen we in Spreuken.

We leven – zo voel ik het – in een tijd die lijkt op die van de jaren dertig van de vorige eeuw, een tijd van toenemende polarisatie, van wij tegenover zij. Met woorden worden ‘zij’ minderwaardig gemaakt. Als vijand uitgeroepen. Als ‘de ander’, aan wie alles ligt. Het zijn woorden die haat zaaien, verdeling brengen, giftige woorden, woorden van dood. En het erge is: ze worden zo vaak herhaald, dat mensen die woorden gaan geloven, ook mensen die daar eerst niks van moesten hebben. We zien het gebeuren, het zaaien van haat, tegen asielzoekers, tegen Palestijnen, tegen Joden, tegen Russen.

En we weten uit de jaren veertig van toen waartoe dat kan leiden.

Er is één tegengif op woorden van dood. Dat zijn woorden van leven, woorden van hoop, woorden van liefde. Woorden van medemenselijkheid. Woorden die ons samenbrengen, in plaats van verdelen.

Stephen koos voor woorden van leven boven woorden van haat, hoe moeilijk dat ook was. Omdat hij beseftte dat dat de enige uitweg was uit de hel in zijn hoofd.

Mark koos ervoor die woorden te ontvangen, al moest hij daarvoor de pijn die hij had veroorzaakt letterlijk aankijken.

Het verhaal van Stephen en Mark is een verhaal van hoop, de hoop dat de kloof tussen mensen overbrugd kan worden, hoe breed die kloof ook is.

Als Stephen en Mark dat kunnen, dan kunnen wij het ook.

Huub Oosterhuis dichtte:

Wie zijn leven niet wil geven,
niet wil delen met zovelen, met een ander,
gaat verloren.

Wie wil delen wat hij heeft
die zal leven, opgegeten,
die zal weten dat hij leeft.

Zo moge het zijn

Zingen

Ubi Caritas

LB 568a

Mededelingen en collecte

Voorbeden en kaarsenboom

afgesloten door het zingen van
Luister God Luister God, naar het roepen achter de woorden.
Gij alleen kent ons hart en weet wat daar leeft.

Tafellied:

Niemand heeft u ooit gezien

VL 648

Breken en delen

Onze Vader (gesproken)

Zegen

afgesloten met 'Gij levende eerste en laatste

VL 235